EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 30.6.2021.
SWD(2021) 167 final

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE

SAVJETOVANJE S DIONICIMA – KRATKI PREGLED

priložen dokumentu

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija

Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a – Do 2040. ostvariti jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja

{COM(2021) 345 final} - {SWD(2021) 166 final}

1. UVOD: CILJEVI I DIONICI

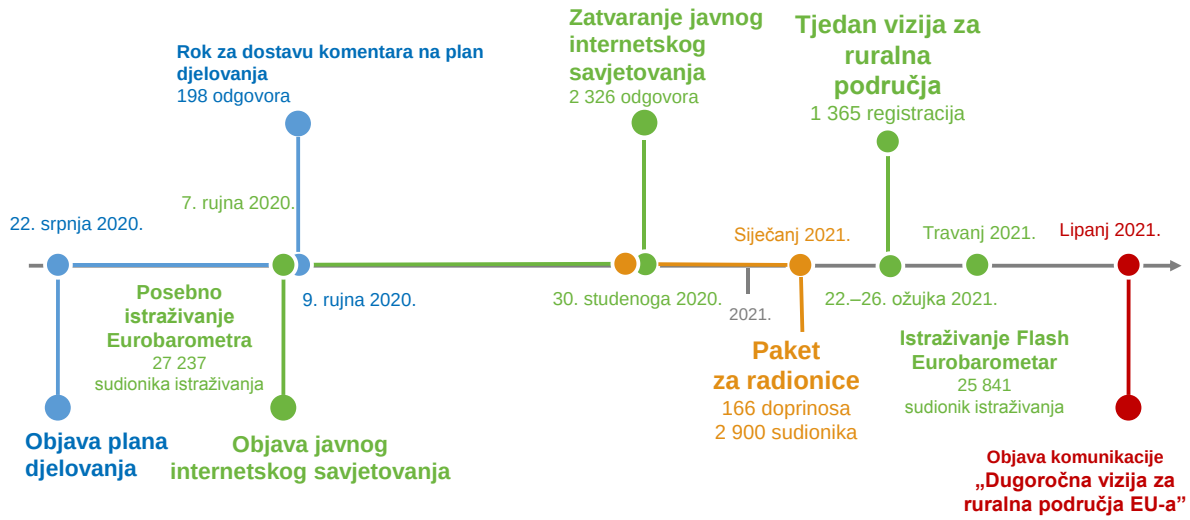
U ovom izvješću predstavljeni su rezultati različitih područja savjetovanja koje je provedeno kao potpora komunikaciji „Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a – Kako ostvariti jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja" (*A long term Vision for EU Rural Areas - Towards empowered, connected, resilient and prosperous rural areas*). Potreba za dugoročnom vizijom za ruralna područja naglašena je u političkim smjernicama predsjednice von der Leyen i u mandatnim pismima upućenima potpredsjednici Šuici (demokracija i demografija), povjereniku Wojciechowskom (poljoprivreda) i povjerenici Ferreiri (kohezija i reforme).

Kao integralan dio prioriteta Komisije Ursule von der Leyen pod nazivom „Novi poticaj europskoj demokraciji" tim se javnim savjetovanjem nastojalo potaknuti snažno sudjelovanje građana i dionika kako bi se utvrdili prioriteti za i. ruralna područja danas i ii. ruralna područja u budućnosti.

Strategija savjetovanja bila je osmišljena tako da se posebna pozornost pruži stanovnicima ruralnih područja te lokalnim i regionalnim tijelima, kako je navedeno u mandatnom pismu potpredsjednici za demokraciju i demografiju Dubravki Šuici[1]. Kulminacija savjetovanja bio je Tjedan vizija za ruralna područja, organiziran putem interneta od 22. do 26. ožujka 2021.

Savjetovanje je obuhvaćalo sljedeće elemente:

Slika 1. Tokovi savjetovanja za dugoročnu viziju za ruralna područja EU-a

Ove faze savjetovanja planirane su kako bi se doprlo do dionika definiranih mapiranjem provedenim u okviru strategije savjetovanja, a definirane su sljedeće skupine:

- poljoprivrednici i njihove organizacije (na razini EU-a, nacionalnoj i lokalnoj razini),
- potrošači i njihove organizacije (na razini EU-a, nacionalnoj i lokalnoj razini),

[1] https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/president-elect_von_der_leyens_mission_letter_to_dubravki_suica_hr_.pdf

- privatni sektor – na početku i na kraju proizvodnog lanca (prehrambeni lanac, distribucija itd.), ruralna poduzeća (na razini EU-a, nacionalnoj i lokalnoj razini),
- tijela država članica (vlade, parlamenti, javna tijela),
- regionalna/lokalna tijela,
- nevladine organizacije za zaštitu okoliša (na razini EU-a, nacionalnoj i lokalnoj razini),
- ostale udruge, nevladine organizacije i organizacije civilnog društva (na razini EU-a, nacionalnoj i lokalnoj razini),
- ruralne mreže (na razini EU-a, nacionalnoj i lokalnoj razini),
- članovi akademske zajednice, stručnjaci,
- ostale zainteresirane skupine i pojedinci.

Savjetovanje je provedeno u kontekstu pandemije bolesti COVID-19. Većina razmjena mišljenja i savjetovanja provedena je virtualnim putem, osim određenog broja lokalnih događanja koja su organizirale ruralne mreže. Sa svim definiranim skupinama dionika stupljeno je u kontakt putem različitih aktivnosti savjetovanja[2].

2. METODOLOGIJA I INSTRUMENTI

Komisija je putem internetskih upitnika prikupila reakcije na svoj **plan djelovanja** i na **javno internetsko savjetovanje**. Reakcije na plan djelovanja analizirane su kvantitativno i kvalitativno kako bi se utvrdili problemi, mogućnosti i prioriteti djelovanja. Javno internetsko savjetovanje sadržavalo je zatvorena pitanja (u kojima su ispitanici birali ponuđene odgovore) i otvorena pitanja (u kojima su ispitanici sami mogli napisati odgovor do 1 000 znakova). Upitnik u okviru javnog internetskog savjetovanja posebno je usmjeren na tri glavna aspekta: i. ruralna područja danas, ii. ruralna područja u budućnosti i iii. upravljanje ruralnim područjima.

Nekoliko pitanja iz **posebnog istraživanja Eurobarometra br. 504**[3] odnosilo se na situaciju u ruralnim područjima, na to kako se situacija promijenila između 2009. i 2020. te na ciljeve ruralnog razvoja kao drugi stup zajedničke poljoprivredne politike (ZPP). Istraživanje je provedeno u 27 država članica EU-a od 3. kolovoza do 15. rujna 2020. Ukupno je ispitano 27 237 građana EU-a iz različitih društvenih i demografskih kategorija, najčešće uživo na njihovu materinskom jeziku. Zbog pandemije bolesti COVID-19 te povezanih zdravstvenih i sigurnosnih mjera razgovor uživo u nekim zemljama nije bio moguć ili je bio moguć samo do određene mjere te je bio zamijenjen razgovorima putem interneta. U 27 država članica EU-a od 9. do 18. travnja 2021. provedeno je i posebno istraživanje **Flash Eurobarometra br. 491**[4] radi utvrđivanja prioritetnih područja na koja bi se trebala usredotočiti dugoročna vizija za ruralna područja EU-a. Telefonom je ispitan ukupno 25 841 građanin. Istraživanje je obuhvaćalo sljedeće teme: 1. ulaganje EU-a u ruralna područja, 2. prijevoz i povezanost s ruralnim područjima, 3. posljedice pandemije bolesti COVID-19, 4. ekološki problemi u ruralnim područjima, 5. sudjelovanje stanovnika ruralnih područja.

[2] Vidjeti Prilog I. i pojedinačna izvješća o javnom internetskom savjetovanju i o paketu za dionike.
[3] https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2229
[4] https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2278

Inicijativa „dugoročna vizija za ruralna područja” predstavljena je i na mnogim **događanjima** u cijelom EU-u kako bi se prikupila stajališta dionika iz ruralnih područja te regionalnih i lokalnih tijela. Na svakom događanju predstavnici Komisije utvrdili su koji su glavni istaknuti problemi. Ciljana savjetovanja s dionicima provedena su i s nacionalnim tijelima koja se bave ruralnim razvojem putem Odbora za upravljanje ruralnim razvojem i s dionicima u području ruralnog razvoja putem skupine za građanski dijalog o ruralnom razvoju te na sastancima o upravljanju ruralnim mrežama EU-a. Participativno predviđanje za razvoj dugoročne vizije za ruralna područja, pod vodstvom Zajedničkog istraživačkog centra, provedeno je tijekom niza sastanaka tematske skupine za dugoročnu viziju za ruralna područja, uspostavljene u okviru Europske mreže za ruralni razvoj (EMRR).

Komisija je, uz potporu EMRR-a, priredila i **paket za radionice**[5] „Dobro došli u naše ruralno područje”, dostupan na internetu na 22 službena jezika EU-a, koji sadržava materijale koje su nacionalne ruralne mreže i drugi dionici iz ruralnih područja mogli preuzeti i s pomoću njih organizirati lokalna participativna događanja usmjerena na svoje lokalno područje i načine na koji bi se ono trebalo i moglo razvijati do 2040. Komisija je obaviještena o rezultatima putem „listova za prikupljanje informacija” u kojima su sažeti zaključci rasprava na radionicama. Nacionalne ruralne mreže prilagodile su materijale svojim lokalnim uvjetima te vremenu i resursima koji su im bili na raspolaganju. Neke su se skupine strogo držale predložaka, neke su ih upotrijebile slobodnije, a neke su razvile dodatna i kreativna sredstva kojima su zabilježile kakva je vizija stanovnika ruralnih područja o budućnosti ruralne Europe 2040. Zbog pandemije bolesti COVID-19 gotovo su sve radionice provedene virtualno umjesto uživo. Dodatne pojedinosti o rezultatima dostupne su u izvješću EMRR-a *Rural Voices: A qualitative analysis of the findings from stakeholder workshops contributing to the Long-term Vision for Rural Areas* (Ruralni glasovi: kvalitativna analiza zaključaka s radionica za dionike kao doprinos dugoročnoj viziji za ruralna područja)[6].

Na kraju, na participativnoj konferenciji velikih razmjera održanoj putem interneta od 22. do 26. ožujka 2021. ***„Tjedan vizija za ruralna područja: zamišljanje budućnosti ruralnih područja Europe”***, koju je organizirao EMRR u bliskoj suradnji s Komisijom, predstavljeni su rezultati iz različitih područja savjetovanja, o njima se raspravilo s dionicima i dodatno su razrađeni. Organizirane su i posebne radionice o ključnim temama (uključivale su 8 participativnih radionica, radne plenarne sjednice, 11 popratnih događanja, ceremoniju dodjele nagrada EMRR-a za ruralnu inspiraciju (*Rural Inspiration Awards*), prodajno mjesto na kojem su različiti dionici i mreže predstavili svoje aktivnosti i inicijative povezane s dugoročnom vizijom). Cilj je bio pružiti što više prilika za razmjenu mišljenja među sudionicima kako bi se prikupila zajednička stajališta o težnjama dionika za viziju za ruralna područja. Sve prezentacije i informacije s događanja dostupne su na internetskoj stranici EMRR-a[7].

[5] Dostupno na: https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/long-term-vision-rural-areas-workshop-package-nrns-and-other-rural-stakeholders_en
[6] https://enrd.ec.europa.eu/publications/rural-voices_en
[7] https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/rural2040-vision-week_en

3. SAVJETOVANJE

a. Savjetovanje o Komisijinu planu djelovanja

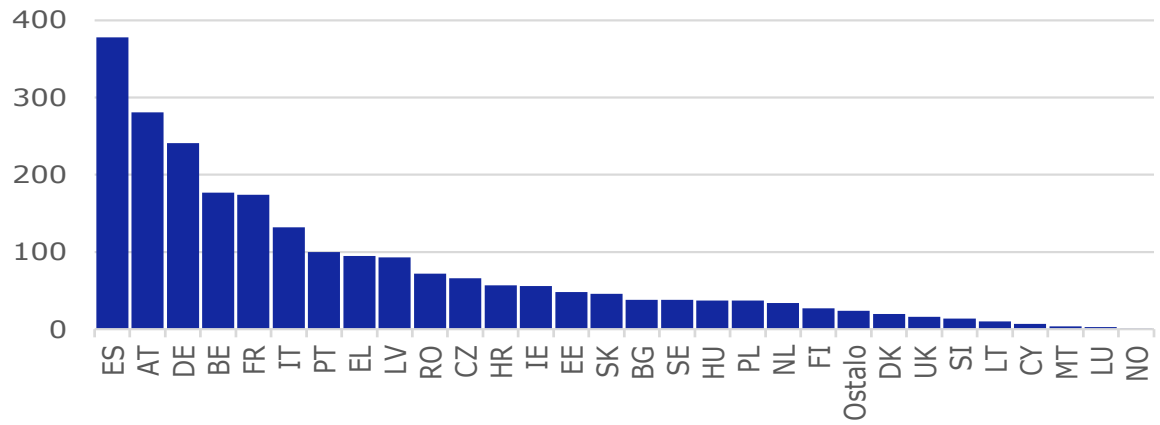
Savjetovanje o planu djelovanja za viziju za ruralna područja bilo je otvoreno za slanje komentara od 22. srpnja do 9. rujna 2020. Sudjelovalo je ukupno **198 dionika**, među ostalim predstavnici regionalnih interesnih skupina, tematske mreže, međunarodne organizacije, javna tijela (nacionalna, regionalna i lokalna), organizacije građana, članovi akademske zajednice i pojedinačni građani.

Većina dostavljenih dokumenata o stajalištu odnosila se na sadržaj inicijative, a ne na sam plan djelovanja (koji je usredotočen na proces)[8]. U svakom slučaju, doprinosi dionika za ovu vježbu uzeti su u obzir i pri analizi rezultata javnog internetskog savjetovanja.

b. Javno internetsko savjetovanje

U okviru javnog savjetovanja otvorenog od 7. rujna do 30. studenoga 2020. prikupljeno je **2 326 odgovora** iz svih 27 država članica te 87 dokumenata o stajalištu od različitih dionika.

Slika 2. Broj ispitanika koji su sudjelovali u javnom savjetovanju prema zemlji podrijetla

Kad je riječ o kategorijama dionika koji su dostavili odgovor, 62 % su bili građani (od toga 52 % živi u ruralnom području, a 9 % u udaljenom ruralnom području), 9 % poduzeća i udruženja, 5 % akademske i istraživačke ustanove, 9 % javna tijela, 7 % nevladine organizacije, 5 % mreže za ruralni razvoj i 2 % ostali ispitanici.

U travnju 2021. provedeno je istraživanje Flash Eurobarometra kao dodatak rezultatima javnog internetskog savjetovanja, s reprezentativnim uzorkom stanovništva EU-a.

Rezultati javnog internetskog savjetovanja dostupni su u publikacijama ***Factual Summary on the public consultation on the long/term vision for rural areas***[9] (Sažetak činjenica o javnom savjetovanju o dugoročnoj viziji za ruralna područja) i *Synthesis of the online public*

[8] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-guidelines.pdf
[9] Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12525-Long-term-vision-for-rural-areas/public-consultation_hr

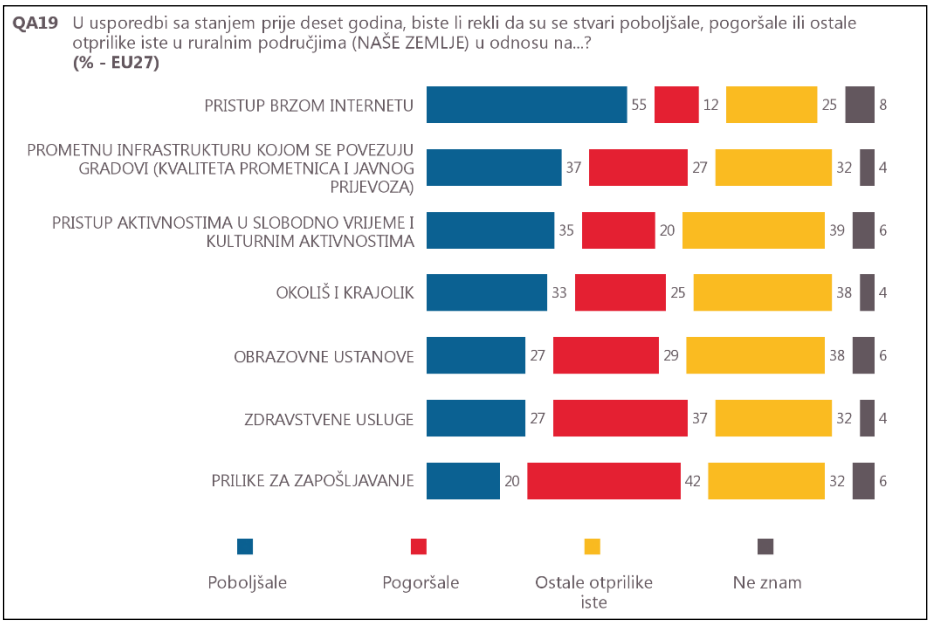
consultation on the Long-term Vision for Rural Areas (Sinteza javnog internetskog savjetovanja o dugoročnoj viziji za ruralna područja).

c. Istraživanja Eurobarometra

Gotovo svi ispitanici koji su sudjelovali u posebnom istraživanju Eurobarometra br. 504 (95 %, +3 postotna boda od 2017.) smatraju da su poljoprivredna i ruralna područja važna za budućnost. Uzimajući u obzir dugoročna kretanja udio se povećao za pet postotnih bodova od 2009.

Ispitanicima je postavljeno pitanje je li se stanje u ruralnim područjima u njihovoj zemlji poboljšalo, pogoršalo ili ostalo isto u odnosu na razdoblje prije deset godina. Veći udio ispitanika smatra da se situacija poboljšala kad je riječ o pristupu internetskim vezama velike brzine i prometnoj infrastrukturi koja povezuje ruralna područja s gradovima. S druge strane, relativna većina odgovorila je da se situacija pogoršala kad je riječ o mogućnostima zapošljavanja i zdravstvenim uslugama (slika 3.).

Slika 3. QA19 iz posebnog istraživanja Eurobarometra br. 504 o promjenama u ruralnim područjima u posljednjem desetljeću

Glavni zaključci istraživanja Flash Eurobarometra br. 491 mogu se sažeti kako slijedi: većina (79 %) građana EU-a zalaže se za to da EU uzme u obzir ruralna područja pri donošenju odluka o javnoj potrošnji. Osim toga, 65 % građana EU-a smatra da bi lokalno područje ili pokrajina trebali moći odlučivati o tome kako se troši novac koji EU ulaže u ruralno područje. Kao najvažnije potrebe ruralnih područja (44 %) navedeni su prometna infrastruktura i povezanost. Kad je riječ o prometnoj povezanosti, ispitanici iz udaljenih ruralnih područja smatraju da je javnim prijevozom na njihovu području teško ili nemoguće doći do različitih usluga (u rasponu od 52 % do 59 %, ovisno o usluzi). Ispitanici iz ruralnih područja htjeli bi imati pristup većem broju lokalnih autobusnih linija. Za stanovnike velikih gradova (61 %) vjerojatnije je da će posjetiti ruralna područja u usporedbi s razdobljem prije pandemije bolesti COVID-19. Kad je riječ o okolišu, većina ispitanika odgovorila je da se ruralna područja

suočavaju sa znatnim ekološkim problemima (u rasponu od 52 % do 65 %, ovisno o ekološkom problemu). Iako su građani EU-a bili podijeljeni kad im je postavljeno pitanje mogu li utjecati na odluke koje se odnose na njihovo lokalno područje, svi bi ispitanici htjeli biti više uključeni, i to sudjelovanjem u savjetovanju s građanima (63 %), pohađanjem sastanaka ili događanja organiziranih na njihovu lokalnom području ili uključivanjem u projekte pod vodstvom zajednice (56 %) te većim angažmanom na društvenim mrežama (42 %)[10].

d. Ciljana savjetovanja putem sastanaka, konferencija i događanja

Komisija je iskoristila ovu fazu kako bi detaljnije istražila probleme. Unatoč kvalitativnoj prirodi ciljanih savjetovanja s dionicima iznenadila je sličnost stajališta svih skupina. Glavna pitanja koja su istaknuta uključivala su problem depopulacije i generacijske obnove, potrebu da se osigura pristup infrastrukturi i uslugama, u prvom redu mobilnosti i povezivosti, i potrebu za većim mogućnostima zapošljavanja.

Detaljan popis sastanaka, konferencija i događanja te glavna istaknuta pitanja nalaze se u prilogu 1.

e. Paket za radionice

Kako je navedeno u odjeljku 2., Europska komisija osigurala je uz potporu EMRR-a paket materijala s pomoću kojih su organizirane participativne radionice s dionicima iz ruralnih područja. Nacionalne ruralne mreže, lokalne akcijske grupe (LAG-ovi), centri Europe Direct, lokalna tijela, građani i skupine u zajednici pridonijeli su radu Europske komisije na dugoročnoj viziji za ruralna područja putem ovog toka savjetovanja.

Paket je bio dostupan od studenoga 2020., a radi poštovanja zakonodavnog kalendara radionice su trebale biti završene do prvog tjedna veljače 2021. Usprkos tom kratkom roku odaziv lokalnih dionika bio je izuzetno velik te su radionice organizirane u **19 država članica** i **zaprimljeno je 170 odgovora,** a **aktivno je sudjelovalo više od 3 000 stanovnika ruralnih područja**.

Pregled glavnih poruka s radionica s dionicima o dugoročnoj viziji za ruralna područja, koji je sastavio EMRR, nalazi se u prilogu 2.

f. Tjedan vizija za ruralna područja

Participativna jednotjedna konferencija (u organizaciji EMRR-a i u bliskoj suradnji s Europskom komisijom) ***„Tjedan vizija za ruralna područja: zamišljanje budućnosti ruralnih područja Europe”*** održana je putem interneta **od 22. do 26. ožujka 2021.**

Cijeli tjedan održavale su se participativne rasprave usredotočene na dva ključna pitanja:

a. *koje su ključne ideje koje se trebaju uključiti u viziju; i*
b. *koje su ključne promjene/uvjeti potrebni za ostvarenje te vizije.*

[10] Kategorije za analizu: 1. udaljeno ruralno područje, 2. ruralno područje ili selo, 3. grad male ili srednje veličine i 4. veliki grad.

Za tjedan vizija za ruralna područja iskazan je velik interes; zaprimljeno je ukupno 1 365 registracija, a 600 sudionika sudjelovalo je uživo. Sudjelovali su državljani 27 država članica i osam zemalja koje nisu članice EU-a. Na događanju je sudjelovalo više od 60 govornika, zabilježeno je više od 3 000 posjeta prodajnom mjestu i više od 6 000 pregleda internetske stranice događanja. Događanje je bilo dobro popraćeno i na društvenim mrežama; 13 000 ljudi pratilo ga je putem Facebooka. Događanje je obilježila i dodjela nagrada „Rural Innovation Awards" kojima se odalo priznanje projektima u mnogim tematskim područjima organiziranima uz potporu Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u vezi s temom „naša ruralna budućnost" povezanom s vizijom, koji su dobili više od 10 000 glasova publike.

Prezentacije, snimke plenarnih sjednica i glavne poruke s tjedna vizije za ruralna područja dostupni su na internetskoj stranici EMRR-a[11].

g. Suradnja s Europskim parlamentom

Norbert Lins, zastupnik u Europskom parlamentu i predsjednik Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj, uputio je Komisiji 29. siječnja 2021. u ime Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj **pitanje za usmeni odgovor** o dugoročnoj viziji za ruralna područja[12]. Pitanje se odnosilo na koordinaciju između različitih uključenih politika EU-a; sudjelovanje regionalnih i lokalnih tijela nadležnih za ruralni razvoj; usklađenost između strateških planova u okviru ZPP-a i prilagodbu instrumenata ZPP-a za dugoročnu viziju za ruralna područja; te financiranje ruralnih područja u okviru ZPP-a i kohezijske politike. Povjerenik Wojciechowski odgovorio je u ime Komisije.

Dana 4. veljače 2021. održan je „**Zajednički sastanak Povjerenstva za prirodne resurse Odbora regija i Odbora za poljoprivredu Europskog parlamenta o dugoročnoj viziji za ruralna područja**". Članovi obiju institucija raspravljali su o tome na koje se načine može potaknuti oporavak ruralnih područja Europe i omogućiti regijama da nastave sudjelovati u pripremi budućeg ZPP-a i upravljanju njime. Zastupnici Europskog parlamenta i lokalni čelnici složili su se da buduća politika ruralnog razvoja EU-a mora biti ambicioznija i sadržavati konkretan politički okvir koji će se pratiti i ocjenjivati.

h. Suradnja s Odborom regija (OR) i Europskim gospodarskim i socijalnim odborom (EGSO)

EGSO je u rujnu 2020. donio mišljenje „**Integrirani pristup ruralnim područjima EU-a, s posebnim naglaskom na ugroženim regijama**". I OR je u prosincu 2020. donio mišljenje o mjerama koje je potrebno poduzeti za ruralna područja, „**Strategija EU-a za revitalizaciju ruralnih područja**". Europska komisija smatra da se neki njihovi zahtjevi mogu ispuniti s pomoću dugoročne vizije za ruralna područja. Osim toga, Europska komisija u nekoliko je navrata surađivala s obama odborima u vezi s konkretnim potrebama ruralnih područja i potrebnim političkim odgovorom.

[11] https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/rural2040-vision-week_en
[12] Pitanje za usmeni odgovor O-000005/2021

i. Sastanci potpredsjednice Šuice i povjerenika Wojciechowskog s ključnim dionicima

Potpredsjednica Šuica i povjerenik Wojciechowski počeli su se u rujnu 2020. sastajati s ključnim dionicima uključenima u inicijativu „dugoročna vizija za ruralna područja". Stajališta tih dionika nalik su prethodno iznesenima.

4. MEĐUOVISNOST I USKLAĐENOST ODGOVORA DIONIKA

Zabilježen je visok stupanj usklađenosti odgovora dionika iz različitih skupina i zaključaka proizašlih iz svakog područja savjetovanja. Glavni problemi na koje su uputile skupine dionika navedeni su u nastavku.

(i) Hitne potrebe i problemi u ruralnim područjima*:*

- **infrastruktura**; prometna infrastruktura i infrastruktura za povezivost,
- **nedostatak osnovnih usluga i sadržaja;** niska kvaliteta javnih usluga (škole, zdravstvena i socijalna skrb, javni prijevoz), niska kvaliteta obrazovanja i slabe mogućnosti osposobljavanja, niska kvaliteta povezivosti, banaka, poštanskih ureda i problemi s upravljanjem vodama,
- **nedostatak kvalitetnih radnih mjesta i kvalitetnih mogućnosti zapošljavanja**,
- niske razine dohotka,
- ograničena generacijska obnova u poljoprivredi,
- **starenje stanovništva i osobito snažan pad broja stanovnika** u nekim ruralnim područjima,
- nedostatni i neprimjereni stambeni prostori u nekim državama članicama,
- prijetnje **okolišu**,
- **jačanje kapaciteta**: potreba za razvojem vodstva u zajednici, potporama za aktivnosti u zajednici i umrežavanjem,
- **nedostatak sudjelovanja u donošenju odluka**: promicanje uključenosti i sudjelovanja, jasan okvir upravljanja koji obuhvaća vertikalne i horizontalne veze.

(ii) Mogućnosti za ruralna područja:

Gospodarske mogućnosti:

- **uvođenje i prihvaćanje inovacija** (gospodarske i društvene inovacije, uključujući umrežavanje radi povećavanja opsega djelovanja),
- **zelena tranzicija** i **zeleno gospodarstvo** (uključujući održivu poljoprivredu, energiju iz obnovljivih izvora, vrijednost usluga ekosustava).

Privlačnost:

- bolja kvaliteta života (blizina prirode),
- **osjećaj pripadnosti**,
- **uključenost i sudjelovanje.**

5. GLAVNE PORUKE IZ POSTUPKA SAVJETOVANJA

Nakon analize prethodno navedenih rezultata postupka savjetovanja, povratne informacije moguće je svrstati u sljedeće kategorije: i. hitne potrebe i problemi u ruralnim područjima, ii.

mogućnosti za ruralna područja, iii. ključni elementi za razvoj strategije i iv. predložene konkretne mjere.

(i) Hitne potrebe i problemi u ruralnim područjima*:*

Dionici su se jednoglasno složili kad je riječ o **infrastrukturi u ruralnim područjima**. Općenito se smatra da u nekoliko ruralnih područja nedostaje kvalitetna infrastruktura; prometna infrastruktura i infrastruktura za povezivost,

Kad je riječ o **povezivosti**, istaknut je neodgovarajući i ponekad vrlo ograničen pristup digitalnoj infrastrukturi u nekoliko ruralnih područja. Osim toga, dionici su istaknuli da stanovnici ruralnih područja imaju slabe digitalne vještine i da MSP-ovi u ruralnim područjima malo ulažu u digitalne inovacije. Zbog ta tri čimbenika u ruralnim je područjima otežana provedba digitalne transformacije.

Nedostatak osnovnih usluga i sadržaja. U nekoliko ruralnih regija nisu dostatne ključne javne usluge, kao što su javni prijevoz, kvalitetno obrazovanje i mogućnosti osposobljavanja, banke, poštanski uredi i problemi u području upravljanja vodama. U okviru većine tokova savjetovanja naglašeni su problemi loše kvalitete javnih usluga, škola, zdravstvene i socijalne skrbi, koji postaju izraženiji što je ruralno područje udaljenije.

Dionici su spomenuli i da u ruralnim područjima u nekim državama članicama postoji problem **nedostatnih i neprimjerenih stambenih prostora**, koji nisu dovoljni za zadovoljavanje postojećih potreba. Na primjer, problem su nedostatak cjenovno pristupačnih stambenih prostora za iznajmljivanje ili teškoće pri pronalasku nekretnina za prodaju.

Građani EU-a smatraju da se u probleme u ruralnim područjima koje je potrebno riješiti ubrajaju i **prijetnje okolišu**. Najčešće se navodi problem antropogenog utjecaja na bioraznolikost, kvalitetu vode i klimatske promjene.

Dioničari su kontinuirano isticali potrebu za **jačanjem kapaciteta** radi razvoja vodstva u zajednici i pružanja potpore organizacijama i aktivnostima u zajednici. Postoji velik kapacitet za uzajamnu socijalnu potporu, ali potrebna mu je potpora za razvoj, osobito na područjima na kojima broj stanovnika opada.

Ruralne zajednice trebaju više sudjelovati u donošenju odluka koje utječu na njih. Da bi se to postiglo, potrebne su aktivne mjere za uključivanje svih članova zajednice, uključujući mlade i nedavno pristigle stanovnike, te odgovarajući okvir upravljanja.

Gospodarske potrebe i gospodarske mogućnosti ključne su za pružanje potpore stanovništvu u ruralnim područjima. Stanovnici ruralnih područja nemaju pristup kvalitetnim radnim mjestima i **kvalitetnim mogućnostima zapošljavanja**. Neki su dionici naglasili da je regionalna dodana vrijednost ruralnih područja iskorištena tek u ograničenoj mjeri, među ostalim putem turizma. U nekim ruralnim područjima zbog manjka gospodarske diversifikacije i gospodarskih aktivnosti nedostaju mogućnosti zapošljavanja, zbog čega nastaje začarani krug. Zbog **nižih razina dohotka**, primjerice u poljoprivrednom sektoru, ljudi nisu skloni naseljavanju u ruralnim područjima, a one utječu i na nedostatak ulagačkih kapaciteta potencijalnih poduzetnika. Potrebno je raditi na tome da se u ruralnim područjima zadrži donošenje poslovnih odluka i dodana vrijednost umjesto da se izvoze potencijali i dobit.

I dalje se smatra da je **poljoprivreda** sektor koji osigurava održivost ruralnih područja, kao i širi poljoprivredno-prehrambeni sektor. Međutim, na poljoprivredu negativno utječe ograničena **generacijska obnova** i ugrožava je upitna održivost malih poljoprivrednih gospodarstava. Prepoznata je potreba da poljoprivreda postane održivija.

Ruralna područja suočavaju se s demografskim promjenama kao što je **starenje stanovništva i osobito snažan pad broja stanovnika** u nekim ruralnim područjima. Potrebno je utvrditi koje su regije izložene riziku i donijeti mjere za ponovnu uspostavu ravnoteže područja. Neki dionici podržavaju mjere pozitivne diskriminacije za regije pogođene depopulacijom. Potrebni su inovativni pristupi pružanju usluga, osobito na tim područjima.

Potrebno je naglasiti da se **više od 40 % ispitanika javnog internetskog savjetovanja koji žive u ruralnim područjima osjeća zapostavljeno** u društvu**;** taj udio je veći među stanovnicima udaljenih ruralnih područja. Stanovnici ruralnih područja navode da se tako osjećaju zbog sljedećih razloga: pogoršanje infrastrukture i usluga; manjak gospodarskih mogućnosti; nedostatak razmatranja konkretnih potreba u donošenju političkih odluka.

(ii) Mogućnosti za ruralna područja:

Gospodarske mogućnosti:

- **Smatra se da poljoprivreda osigurava stabilnost** stvaranjem radnih mjesta, pristup povoljnoj i kvalitetnoj hrani i održavanje ruralnog krajolika. Iako poljoprivreda nije jedina značajka ruralnih područja, ona ipak ima važnu ulogu u njihovoj strukturi. **Održiva poljoprivreda** ima važnu ulogu u ostvarivanju prelaska na zeleno gospodarstvo i osiguranju otpornosti u ruralnim područjima. Poljoprivreda bi u budućnosti trebala biti održivija, sa snažnijim lokalnim vezama (kratki lanci opskrbe) i raznolikim lancima vrijednosti. Osim toga, potrebno je ulagati u osposobljavanje nove generacije poljoprivrednika i stručnjaka za „oznake zemljopisnog podrijetla” (OZP) koji mogu preuzeti aktivnosti s obzirom na to da je generacijska obnova ugrožena.
- **Uvođenje i prihvaćanje inovacija** u svim aspektima ključno je za budućnost ruralnih područja – digitalnih inovacija, inovacija u proizvodnji, društvenih inovacija i inovacija pod vodstvom zajednice. Društvene inovacije – pod vodstvom zajednice i unutar zajednice – posebno su važne za ruralna područja i potrebno ih je jačati i poticati za budućnost. Jedan od glavnih čimbenika koji može pridonijeti tome da ruralna područja dugoročno postanu privlačna jest pristup gospodarskim mogućnostima.

Zelena tranzicija:

- Zelena tranzicija trebala bi se shvatiti kao prednost, a ne kao teret. Ruralna područja u dobrom su položaju da iskoriste svoje prirodne resurse i da pritom u prvom planu budu ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba tim promjenama. Za to je potrebno više uvažavati usluge ekosustava i uvesti uključiv pristup kojim se podupire pravedna tranzicija.

Usluge i povezivost:

- **Privlačnost ruralnih područja ovisi o mnogim čimbenicima**, osobito o pružanju (e-)usluga (zdravlje i obrazovanje), boljoj internetskoj povezivosti i većem broju stanovnika u ruralnim područjima. Jedan od glavnih čimbenika koji može pridonijeti

tome da ruralna područja dugoročno postanu privlačna jest **pristup ustanovama za skrb**.

- **Inovativnim i alternativnim pristupima mobilnosti** mogu se smanjiti troškovi i utjecaj na klimu te se može poboljšati pristupačnost.

Privlačnost:

- Bolja kvaliteta života, blizina prirode i osjećaj pripadnosti neki su od **mnogih razloga zbog kojih ljudi odlučuju ostati ili se nastaniti u ruralnim područjima**.
- **Osjećaj pripadnosti** jedan je od ključnih elemenata koji pridonosi privlačnosti ruralnih područja. Ruralna područja trebala bi 2040. biti otvorena i omogućiti svima da se osjećaju prihvaćeno, bez obzira na etničku skupinu, spol, dob, invaliditet ili podrijetlo. Zbog toga je potrebno raditi na potrebama novih i starih stanovnika.
- Naglašena je i važnost očuvanja „ruralnog" karaktera (*ruralno mora ostati ruralno).*
- Zbog pandemije su se ruralna područja počela više cijeniti (manje gužve, manje zagađenja; rad na daljinu omogućuje rad od kuće).

Na temelju analize navedenih mogućnosti i potreba ključno je **ojačati otpornost** ruralnih područja, što znači da se u tim područjima mora ostvariti pravedna, zelena i uključiva tranzicija. Otpornost obuhvaća društvene, ekološke i gospodarske elemente. Dionici smatraju da pametna specijalizacija može pridonijeti stvaranju dodane vrijednosti, no posebna se pozornost posvećuje raznolikosti. Diversifikacija i suradnja važni su elementi za ostvarivanje otpornosti ruralnih područja.

(iii) Ključni elementi strategije:

Tijekom različitih postupaka savjetovanja istaknuta je potreba za **dugoročnom sveobuhvatnom strategijom odgovarajućih razmjera koja se razvija postupcima koji se odvijaju „odozdo prema gore" uz angažiranje lokalnih zajednica,** sveobuhvatnim, uključivim, fleksibilnim i lokaliziranim pristupom. Sudionici savjetovanja istaknuli su da bi se u okviru inicijative „dugoročna vizija za ruralna područja" trebali razmotriti sljedeći elementi:

- **Poboljšanje pristupa infrastrukturi i uslugama.** Neki dionici podržavaju uspostavu osnovnog minimuma (referentno mjerilo) za dostupnost infrastrukture i usluga u ruralnim područjima.
- **Stvaranje radnih mjesta i pružanje potpore poduzetništvu i inovacijama u ruralnim područjima.** Jako je važno pružiti potporu inovacijama, **uvesti i prihvatiti inovacije u svim aspektima** – digitalne i društvene inovacije, inovacije u proizvodnji i pod vodstvom zajednice. Društvene inovacije – pod vodstvom zajednice i unutar zajednice – posebno su važne za ruralna područja i potrebno ih je jačati i poticati za budućnost.
- **Poboljšanje povezivosti i digitalnih rješenja**, podupiranje stvaranja i razvoja pametnih sela. Širokopojasna infrastruktura osnovna je infrastruktura, jednako kao i infrastruktura za vodu i električnu energiju. Kako bi se digitalizacija što bolje iskoristila, potrebno je razviti vještine i aplikacije prilagođene potrebama ruralnih područja putem digitalnih ekosustava. Infrastruktura, obuka za stjecanje vještina i aplikacije trebaju biti dostupne, povoljne i pristupačne. Važno je osigurati odgovarajuće osposobljavanje i potporu za razvijanje digitalne pismenosti.
- **Ostvarenje klimatskih i energetskih ciljeva te ciljeva bioraznolikosti.** Iskorištavanje prirodnih resursa ruralnih područja kako bi se pridonijelo ostvarenju

nacionalnih ciljeva, u okviru odgovarajućeg političkog i regulatornog okvira kojim se odgovornost, kontrola i vrijednost zadržavaju u ruralnim zajednicama.
- **Rješavanje demografskih problema** uključujući depopulaciju, generacijsku obnovu i rodnu nejednakost.

Zapošljavanje i **inovacije**, **pristup infrastrukturi i uslugama** te **digitalna povezivost** utvrđeni su kao prioriteti inicijative EU-a „dugoročna vizija za ruralna područja" i akcijskog plana za ruralna područja.

Tijekom različitih postupaka savjetovanja **naglašena je važnost pristupa „odozdo prema gore" kojim se može uzeti u obzir raznolikost ruralnih područja i angažirati ruralne zajednice.** U okviru dugoročne vizije potrebno je **promicati uključenost i sudjelovanje različitih skupina** (mladi, migranti, stariji, žene, manjine itd.). Dinamična ruralna područja u budućnosti ovisit će o uspostavi povezanosti, povjerenja, raznolikosti i preuzimanju odgovornosti za politike. Pristupima „odozdo prema gore", fleksibilnošću i preuzimanjem stvarne odgovornosti za aktivnosti stvaraju se mnoge prilike od kojih svi imaju koristi na način da lokalnoj zajednici i šire donose društvene i gospodarske koristi te koristi za okoliš. **Osim toga, potrebno je surađivati na svim razinama**. Razmjene mišljenja, zajednički rad i povezivanje (otvorena komunikacija) ključni su na svim razinama i za sve vrste aktivnosti (gospodarske, društvene i ekološke) jer se njima može steći iskustvo, ostvariti potpora i povezati zajednice. Budući da ne možemo mnogo učiniti sami, izrada zajedničkih programa jako je važna.

- Mnogi su sudionici naglasili velik raspon upotrebe postojećih instrumenata, osobito instrumenta LEADER, kako bi se pridonijelo osmišljavanju i ostvarenju dugoročne vizije na lokalnoj razini. Sudionici su naglasili **važnost osnaživanja lokalnih zajednica** jačanjem postojećih inicijativa kao što su lokalne akcijske grupe (LAG) i metodologija LEADER za osmišljavanje mjera ruralnog razvoja i poticanje njihova aktivnog doprinosa oblikovanju politike EU-a.
- Smatra se da se **participativnim pristupima** isto osigurava aktivan i izravan doprinos stanovnika ruralnih područja postupcima oblikovanja politika.
- **Suradnja i umrežavanje**, angažman na lokalnoj razini, kao alternativa tradicionalnom pristupu konsolidacije. Mreže mogu djelovati na različitim udaljenostima i ne moraju biti geografski bliske.
- **Veze između ruralnih i gradskih područja** trebaju se urediti putem uravnoteženih partnerstava kojima se osiguravaju jednaki uvjeti. Potrebno je promicati i veze između različitih ruralnih područja.

(iv) Predložene konkretne mjere:

Akteri su predložili nekoliko konkretnih mjera za rješavanje navedenih problema i što bolje iskorištavanje istaknutih mogućnosti predlaganjem konkretnih instrumenata i alata. Radi pružanja potpore ruralnom razvoju, u okviru politike EU-a i na ostalim razinama vlasti može se učiniti sljedeće:

- Poboljšati pristup i pružiti akterima u ruralnim područjima **gospodarsku i financijsku potporu**, uključujući potporu lokalnim projektima i pristup financiranju, s pomoću sredstava EU-a ili privatnih ulaganja. Osim toga, nekoliko dionika skrenulo je pozornost na potrebu da se **potakne kombiniranje različitih instrumenata za**

teritorijalni razvoj (npr. financiranje iz više fondova, Europskog fonda za regionalni razvoj ili Europskog socijalnog fonda plus i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj). Kad je riječ o financiranju, dionici su spomenuli i da je potrebno smanjiti nepotrebnu birokraciju zbog koje je često teško razviti pozitivne inicijative s pristupom „odozdo prema gore" – uklanjanjem tih prepreka može se iskoristiti potencijal za inicijative u ruralnim područjima.

- **Dodatno poboljšati prilagođavanje politika lokalnim potrebama.** Potrebni su fleksibilni politički ili regulatorni okviri kako bi se omogućilo i podržalo lokalno djelovanje te snažna politička volja i odgovornost da se provedu daljnji koraci na svim razinama – na razini EU-a, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. **Mehanizmom procjene učinka na ruralna područja** mogle bi se preispitati različite politike (uključujući državnu potporu i fiskalne politike) kroz „ruralnu leću". Dionici su naglasili da bi taj mehanizam trebalo odmah pokrenuti i njime obuhvatiti programe financiranja.
- **Osnažiti lokalne zajednice jačanjem postojećih inicijativa** (kao što su LAG i LEADER) i poticati njihov aktivan doprinos oblikovanju politika. Postoji velika potreba za poticanjem i podupiranjem jačanja kapaciteta, angažiranjem lokalnih aktera i olakšavanjem pristupa znanju i rješenjima kako bi se iskoristio potencijal za inovacije, koje su u ruralnim područjima često kolektivne (društvene inovacije). Za to je potrebno razviti vodstvo u zajednici i pružiti potporu aktivnostima i umrežavanju u zajednici. Lokalni inovacijski posrednici/animatori potrebni su kako bi se pokrenule promjene. Instrument LEADER ima važnu ulogu u tom pogledu. Posebno je naglašen potencijal **ruralnih centara**.
- **Trebaju biti dostupni podaci** kako bi se pružila potpora kreiranju gospodarskih modela koji nisu usmjereni na rast, nego na kvalitetu života/dobrobit. Podaci se trebaju kreirati, priopćavati i dijeliti/upotrebljavati onoliko koliko je potrebno kako bi se vrednovao doprinos ruralnih područja i pratila provedba mjera. Potrebni su analitički modeli i podaci kako bismo bili spremni za budućnost. U tom je kontekstu predložena uspostava **ruralnog opservatorija** kao mogućeg mehanizma.
- Ostale predložene mjere odnosile su se na razne društvene, **kulturne**, **gospodarske** i **ekološke aspekte**.

Općenito, u cijelom EU-u snažno se podupire dugoročna vizija za ruralna područja s akcijskim planom.

6. KAKO SU OBRAĐENE POVRATNE INFORMACIJE

Stavovi dionika o dugoročnoj viziji i potrebnim mjerama analizirani su i uzeti u obzir što je više moguće. Stoga komunikacija o dugoročnoj viziji sadržava akcijski plan EU-a za ruralna područja s konkretnim mjerama za rješavanje problema i iskorištavanje mogućnosti koje su istaknute tijekom savjetovanja i predstavljene u prethodnom tekstu. U okviru dugoročne vizije razmatraju se četiri cjeline, koje se odnose na jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja. Komisija je primila na znanje poziv da se riješe problemi povezani s upravljanjem i u komunikaciji ujedno predlaže da se pokrene participativni postupak u EU-u, povezan s Odborom regija, u koji će biti uključene lokalne razine vlasti kako bi se ispitao put za ostvarivanje dugoročne vizije.

Mnoge mjere koje su dionici predložili u savjetovanju odnose se na države članice ili su u njihovoj isključivoj nadležnosti. Stoga će provedba tih mjera ovisiti o sudjelovanju država članica putem predloženog ruralnog pakta. Komisija je spremna poduprijeti i dopuniti mjere država članica u tom području.

Prilog 1. Događanja u kontekstu aktivnosti savjetovanja za dugoročnu viziju za ruralna područja EU-a.

Datum	Događanje	Organizator	Glavne teme rasprave
26. svibnja 2020.	13. sastanak upravljačke skupine ruralnih mreža	GU AGRI	Svrha sastanka bila je obavijestiti članove upravljačke skupine o postupku za dugoročnu viziju za ruralna područja i svrhama inicijative. Ciljna skupina: akteri u upravljanju ruralnim mrežama EU-a (javna tijela, civilno društvo, lokalne akcijske grupe u okviru inicijative LEADER, savjetnici/znanstvenici mreža itd.).
2. rujna 2021.	Sastanak za preispitivanje inicijative za razvoj pametnih inovacija istraživanjem u poljoprivredi (DESIRA)	Europska izvršna agencija za istraživanje (REA)	DESIRA je predstavila kratak izvještaj o dugoročnoj viziji za ruralna područja u vezi s nositeljima digitalnih promjena u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima. Ciljna skupina: znanstvenici i stručnjaci Europske komisije.
22.–23. rujna 2020.	1. sastanak tematske skupine za dugoročnu viziju za ruralna područja	EMRR	Svrha sastanka bila je pripremiti teren za rad na dugoročnoj viziji za ruralna područja, započeti vježbu participativnog predviđanja i raspraviti o koracima za poticanje angažmana dionika. Ciljna skupina: stručnjaci i praktičari u području ruralnog razvoja.
6. listopada 2020.	Odbor za ruralni razvoj	GU AGRI	Informiranje o trenutačnom stanju i o izvješću o učinku

			demografskih promjena – bez komentara. Ciljna skupina: nacionalna tijela koja se bave ruralnim razvojem.
8. listopada2020.	14. sastanak upravljačke skupine ruralnih mreža	GU AGRI	Informiranje o koracima planiranima za razvoj dugoročne vizije za ruralna područja. Razmjena mišljenja o tome što oni i ruralne mreže mogu učiniti kako bi uključili dionike u taj proces. Ciljna skupina: akteri u upravljanju ruralnim mrežama EU-a (javna tijela, civilno društvo, lokalne akcijske grupe u okviru inicijative LEADER, savjetnici/znanstvenici mreža itd.).
11. listopada 2020.	Reto „España Vaciada”	GU COMM	Izrazita zabrinutost zbog depopulacije i generacijske obnove. Potreba za razvojem digitalnih vještina stanovnika ruralnih područja, osobito starijih. Ciljna skupina: dionici iz ruralnih područja pogođenih problemom depopulacije.
12. listopada 2020.	3. festival angažmana građana i deliberativne demokracije	JRC	Predstavljanje dugoročne vizije za ruralna područja u čijem su prvom planu paket za radionice za dionike i mogućnosti njegove upotrebe u drugim političkim kontekstima.
13. listopada 2020.	EWRC (Europski tjedan regija i gradova)/ESPON ESCAPE	GU REGIO/ESPON ESCAPE	Odgovor na prezentaciju istraživačkog projekta, informiranje o dugoročnoj viziji i predstavljanje

			relevantnosti projekta za politike i povezanosti s njima.
13. listopada 2020.	EWRC – vizije mladih za ruralna područja i digitalizaciju	Uredi za širokopojasne usluge (BCO)	Predstavljanje dugoročne vizije za ruralna područja i rasprava s organizacijama mladih. Ciljna skupina: mladi iz ruralnih područja.
20. listopada2020.	Sastanak u međurazdoblju tematske skupine za dugoročnu viziju za ruralna područja	EMRR	Na sastanku je nastavljen rad započet na 1. sastanku tematske skupine o vježbi predviđanja s JRC-om. Ciljna skupina: stručnjaci i praktičari u području ruralnog razvoja.
22. listopada2020.	18. sastanak nacionalnih ruralnih mreža	EMRR	Na sastanku su nacionalne ruralne mreže informirane o dugoročnoj viziji i potaklo ih se da angažiraju dionike u svojim zemljama. Članovi GU AGRI održali su prezentaciju i kratku razmjenu mišljenja o paketu za radionice za angažiranje ruralnih dionika. Ciljna skupina: jedinice za potporu nacionalnih ruralnih mreža.
12. studenoga 2020.	Radionica o ruralnim istraživanjima i politici	REA i GU AGRI	Prezentacija dugoročne vizije za 19 projekata ruralnih istraživanja i inovacija koji se financiraju u okviru programa Obzor 2020. te rasprava o njihovim rezultatima i mogućim doprinosima. Ciljne skupine: znanstvenici i stručnjaci Europske komisije.

23. studenoga 2020.	Seminar o politikama	Konzorcij RELOCAL	Percepcije nepravde u prostoru. Reakcije na zaključke projekta. Informiranje o dugoročnoj viziji za ruralna područja. Ciljna skupina: znanstvenici i oblikovatelji politika.
24. studenoga 2020.	Sastanak sa ženama iz ruralnih područja – Castellón, Extremadura i Albacete (ES)	Europe Direct Extremadura	Za oporavak EU-a potreban je oporavak ruralnih područja. U okviru generacijske obnove potrebno je posvetiti posebnu pozornost na spol stanovnika. U okviru ZPP-a potrebno je poboljšati rodnu ravnopravnost. Važno je uzeti u obzir i položaj starijih žena u ruralnim područjima. Ciljna skupina: žene iz ruralnih područja.
24. studenoga 2020.	Radionica EMRR-a za nacionalne ruralne mreže o vrednovanju uspješnih projekata i komunikaciji o njima	EMRR	Na radionici su nacionalne ruralne mreže informirane o dugoročnoj viziji i relevantnim izvorima informacija kao što je portal EMRR-a o ruralnoj viziji te su iznesene povratne informacije o planiranim aktivnostima nacionalnih ruralnih mreža za angažiranje dionika u postupku ostvarivanja dugoročne vizije. Ciljna skupina: jedinice za potporu nacionalnih ruralnih mreža.
26. studenoga 2020.	Reto demográfico – Next Generation EU27	Europe Direct Castellón	Potreba za osiguranjem osnovnih usluga, pružanjem potpore malim općinama i odgovorom na demografske

			izazove u okviru demografske strategije. Ciljna skupina: stanovnici ruralnih područja pogođenih depopulacijom.
27. studenoga 2020.	Internetski seminar: „Europski plan za ruralna područja potreban nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19”	Odbor regija	Kontaktna točka ENRD-a predstavila je rad na odgovoru na COVID u ruralnim područjima i povezane rezultate, kao i poveznice s dugoročnom vizijom. Ciljna skupina: Odbor regija, međuklubovi Europskog parlamenta, dionici.
2.– 3. prosinca 2020.	2. sastanak tematske skupine za dugoročnu viziju za ruralna područja	EMRR	Na sastanku je nastavljen rad na vježbi participativnog predviđanja kako bi se dodatno razradili scenariji. Raspravljalo se i o aktivnostima za uključivanje dionika u dugoročnu viziju. Ciljna skupina: stručnjaci i praktičari u području ruralnog razvoja.
4. prosinca 2020.	7. sastanak Skupštine ruralnih mreža EU-a	GU AGRI	Članovi skupštine informirani su o koracima koji se poduzimaju za razvoj dugoročne vizije za ruralna područja (doprinos GU-a AGRI) i raspravilo se na koji način oni mogu angažirati dionike. Ciljna skupina: akteri u upravljanju ruralnim mrežama EU-a (javna tijela, civilno društvo, lokalne akcijske grupe u okviru inicijative LEADER, lokalne akcijske grupe,

			savjetnici/znanstvenici mreža itd.).
11. siječnja 2021.	Sastanak za preispitivanje projekta RURALIZATION	REA	Predstavljen je rad u okviru projekta RURALIZATION na trendovima i snovima mladih u ruralnim područjima kao važnim doprinosima. Ciljna skupina: znanstvenici i stručnjaci Europske komisije.
27. siječnja 2021.	3. sastanak tematske skupine za dugoročnu viziju za ruralna područja	EMRR	Na sastanku su iznesene glavne poruke proizašle iz rada koji su dosad proveli dionici i projekata iz cijelog EU-a te su razmijenjena mišljenja o zajedničkim elementima i velikim promjenama koje su potrebne kako bi se osiguralo da dugoročna vizija za ruralna područja postane stvarnost za ruralne zajednice u cijeloj Europi. Ciljna skupina: stručnjaci i praktičari u području ruralnog razvoja.
28. siječnja 2021.	Sastanak francuskih nacionalnih ruralnih mreža (regije)	Francuske nacionalne ruralne mreže (regije)	Sastanak s organizacijama RED, ANCT, LEADER France, regionalnim nacionalnim ruralnim mrežama i EMRR-om uz kratku prezentaciju u kojoj je opisan postupak ostvarivanja dugoročne vizije te sljedeći koraci. Ciljna skupina: članovi francuskih ruralnih mreža.

11. veljače 2021.	19. sastanak nacionalnih ruralnih mreža	EMRR	Na sastanku su predstavljeni prvi rezultati rasprava s dionicima koje su organizirale nacionalne ruralne mreže i raspravilo se o njihovu sudjelovanju u nadolazećem Tjednu vizija za ruralna područja. Ciljna skupina: jedinice za potporu nacionalnih ruralnih mreža.
11. veljače 2021.	Skupina za građanski dijalog o ruralnom razvoju	GU AGRI	Važnost mladih i digitalne tehnologije („bez brze internetske veze nema mladih; bez mladih nema dinamičnih ruralnih područja”) Važnost poljoprivrede za ostala područja osim gospodarstva i zapošljavanja – krajolik, okoliš, kvaliteta života; posljedice bolesti COVID-19 (novi interes za ruralna područja). Prezentacija lekcija iz istraživanja. Ciljna skupina: dionici koji se bave ruralnim razvojem.
22.– 26. ožujka 2021.	Tjedan vizija za ruralna područja: *zamišljanje budućnosti ruralnih područja Europe*	EMRR	Participativno internetsko događanje velikih razmjera o dugoročnoj viziji – pojedinosti u 3. dijelu točki (f). Ciljna skupina: širok raspon dionika u području ruralnog razvoja, uključujući nevladine organizacije/udruženja, nacionalne ruralne mreže, lokalne akcijske grupe u okviru inicijative LEADER, upravljačka tijela i tijela

			koja predstavljaju regionalnu i lokalnu upravu, znanstvenike, institucije EU-a itd.
5. svibnja 2021.	4. sastanak tematske skupine za dugoročnu viziju za ruralna područja	EMRR	Na sastanku su iznesene glavne poruke s tjedna vizija za ruralna područja, razmijenjena su iskustva iz država članica koje su razvile vlastite integrirane ruralne strategije ili programe i razmotrilo se kako dionici mogu pomoći da se dugoročna vizija ostvari na lokalnoj razini te kako mreže mogu najbolje pružiti potporu. Ciljna skupina: stručnjaci i praktičari u području ruralnog razvoja.
Razno	Radna skupina za ruralna pitanja OECD-a	OECD	Informiranje o dugoročnoj viziji za ruralna područja, isticanje veza s aktivnostima OECD-a. Stručnjaci za ruralni razvoj iz zemalja OECD-a.

Prilog 2. – „Ruralni glasovi": Pregled ključnih poruka po pojedinim područjima s radionica o ruralnim područjima za dionike (izvor: EMRR)

PODRUČJA	POSTOJEĆI PROBLEMI	MOGUĆNOSTI ZA BUDUĆNOST	KONKRETNE MJERE ZA OMOGUĆIVANJE ZNATNIH PROMJENA
Infrastruktura i usluge	• Loša kvaliteta javnih usluga, škola, infrastrukture te zdravstvene i socijalne skrbi. • Sustav prometa i mobilnosti previše je usmjeren na gradska područja. • Centri sela i gradova nisu dovoljno dinamični. • Zanemaruje se nasljeđe povijesnih i industrijskih zgrada. • Nedostatnim i neprimjerenim stambenim prostorima ne mogu se zadovoljiti postojeće potrebe. • Neprimjerena opskrba vodom, pročišćavanje voda i upravljanje poplavama i sušama.	• Mogućnosti da se s pomoću **digitalnih inovacija, centara za usluge i škola u ruralnim područjima** pružaju usluge u ruralnim područjima. • Sve se više zahtijeva širi pristup **održivoj mobilnosti u ruralnim područjima** uspostavom veza između različitih vrsta prijevoza, usluga na zahtjev i novih tehnologija. • Revitalizacija **ruralnih centara i napuštenih zgrada** kako bi se izgradio novi ruralni identitet. • **Sve je veći fond ruralnih stambenih objekata** kojima treba upravljati kako bi se zadovoljile potrebe postojećih i novih stanovnika. • Potencijal za bolju **infrastrukturu za upravljanje vodama** radi rješavanja problema suša i poplava.	• Uspostava osnovne razine **infrastrukture za potporu funkcioniranju ruralne socijalne države** koja obuhvaća minimalnu razinu usluga koje se mogu smatrati osnovnim pravom (npr. internet, pristup javnim uslugama itd.). • Ulaganje u **promjenu načina prijevoza, s privatnih automobila na javni prijevoz i alternativnu mobilnost** te s prometnih sustava s ugljikovodikom na sustave bez ugljika. • Obnova nastanjenih područja i **ulaganje u povijesne i tradicionalne zgrade** kako bi se one koje više ne odgovaraju predviđenoj svrsi prenamijenile za raznolike potrebe zajednice i poslovne potrebe. • **Jačanje otpornosti vodne infrastrukture**, koja mora biti prilagođena i otpornija na klimatske promjene s obzirom na zalihe vode za piće, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje poplavama, oborinske vode, suše i potrebe navodnjavanja. • **Jačanje kapaciteta i pružanje potpore društveno korisnom/volonterskom radu**
Digitalne i tehnološke promjene	• Slab pristup digitalnoj infrastrukturi u ruralnim područjima. • Stanovništvo ruralnih područja ima slabo razvijene digitalne vještine. • Niska razina digitalnih inovacija u ruralnim MSP-ovima.	• Nastup **digitalne ere**, s novim modelima za pružanje osnovnih usluga u ruralnim područjima, zapošljavanje, radne prakse i pristup tržištu. • Sve veća potražnja za **digitalnim uslugama i tehnološkim inovacijama** na lokalnoj razini (u gradovima i na poljoprivrednim gospodarstvima).	• Osiguranje cjenovno pristupačne **digitalne infrastrukture** kao osnovnog prava, koja je dostatna za poslovne aktivnosti, pružanje e-usluga i društveni život. • Poboljšanje **digitalne pismenosti** stanovnika ruralnih područja putem uključivog osposobljavanja, obrazovnih programa i informativnih kampanja te poboljšanje pružanja i upotrebe e-usluga. • Uključivanje **inovacijskih partnerstava i savjetnika za inovacije u širu ruralnu domenu** te snažnije promicanje inovacijskih aktivnosti na lokalnoj razini.
Osnovne potrepštine/hrana/	• Pretjerano globaliziran sustav opskrbe hranom/energijom koji zanemaruje lokalni potencijal i zbog kojeg se	• Sve se više zahtijeva **premještanje kraćih prehrambenih sustava** i sustava drvnih proizvoda.	• **Poljoprivredna proizvodnja.** Javljaju se dva alternativna pristupa: i) **premjestiti proizvodnju, skratiti lance opskrbe** i uvesti regenerativne i/ili ekološke poljoprivredne prakse utemeljene na tradicionalnim

energija	vrijednost ne zadržava u lokalnom području. • Nedostatak planova nasljeđivanja i upitna održivost mnogih malih poljoprivrednih gospodarstava. • Neodgovarajuće usluge savjetovanja. • Nedostatak vještina u području regenerativne/ekološke poljoprivrede. • Ruralne zajednice slabo su uključene u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. • Slabo se prepoznaje uloga uporabe zemljišta za hvatanje ugljika u okviru uporabe ruralnih zemljišta (objašnjeno u poglavlju o klimatskim promjenama). • Neuspješno prihvaćanje modela za korjenite promjene i prelazak na održivost u temeljnim industrijama (poljoprivreda, rudarstvo i zajednice koje upotrebljavaju ugljen), uključujući rješavanje problema nepotrebne birokracije/propisa.	• Razvoj tehnoloških rješenja kojima će se poboljšati **profesionalizacija poljoprivrede** i povezanost s biogospodarstvom. • Potražnja za specijaliziranim i **visokokvalitetnim vrstama usjeva i proizvodima** koji se temelje na lokalnoj bioraznolikosti/lokalnom identitetu. • Sve veće prepoznavanje **regenerativne poljoprivrede** kao održive poljoprivredne prakse. • Sve veći interes za **proizvodnju energije iz obnovljivih izvora unutar zajednice** i informiranost o njoj. • Mogućnosti za **pristupanje novim tržištima** putem digitalnih tehnologija. • Dostupnost **instrumenata za integrirane korjenite promjene** kao što su pametna sela, energetske zajednice, instrument LEADER, lokalne prehrambene politike itd. • Sve veći politički interes za pružanje potpore **„pravednoj i zelenoj tranziciji"** u ruralnim zajednicama s nefunkcionalnim industrijama utemeljenima na ugljikovodiku ili ugljiku.	sortama i vrstama; i ii) iskoristiti prednosti **tehnologije za smanjenje troškova, učinka na okoliš, jačanje produktivnosti i proizvodnju usjeva** prikladnih za šire biogospodarstvo. • Smanjenje **nepotrebne birokracije** i poboljšanje **prilika za obradu** za hranu za lokalno područje i hranu za izvoz iz regije. • Pružanje potpore **ulasku mladih u djelatnosti zasnovane na korištenju zemljišta**. • Ciljana **ulaganja radi poticanja praksi prilagođenih okolišu** na individualnoj (mali razmjeri, vlastita potrošnja) razini (npr. permakultura) i jačanje ostalih lokalnih inicijativa te inicijativa povezanih s ekološkom hranom. • Poticanje upotrebe **moderne tehnologije u sektoru zasnovanom na korištenju zemljišta** i razvoja biogospodarstva (npr. vertikalna poljoprivreda, metode uređivanja genoma). • Poboljšanje **cjeloživotnog učenja** u sektoru zasnovanom na korištenju zemljišta, koji prihvaća održivost i načela kružnog gospodarstva. • Poticanje **širih pristupa teritorijalnom planiranju** (koji nisu usmjereni samo na poljoprivredu i šumarstvo) kojima se potiče prelazak na ruralno gospodarstvo utemeljeno na održivosti i načelima kružnog gospodarstva. • Sustavi potpore/regulatorni okvir kojima se potiče **djelovanje u području energije iz obnovljivih izvora u regiji/zajednici** i prelazak na sustave bez ugljika u zajednicama ovisnima o ugljenu.
Dohodak, rad i radna mjesta u širem gospodarstvu	• Ograničeno iskorištavanje/zadržavanje regionalne dodane vrijednosti, među ostalim kroz turizam. • Slab razvoj i slabo prepoznavanje vrijednosti lokalnih obrta. • Niska stopa uvođenja načela kružnog gospodarstva. • Ograničeno prepoznavanje i pružanje potpore inovativnim modelima poduzeća i nedostatak vrednovanja/prepoznavanja usluga ekosustava.	• Nastanak i oživljavanje tradicionalnih i novih sektora (npr. socijalna poljoprivreda, obrti) i pružanje doprinosa stručnjaka **diversifikaciji ruralnih područja**. • Nastanak novih modela za pružanje potpore **poduzetništvu i inovacijama** (npr. inkubatori, digitalni i inovacijski centri, mreže itd.). • Na tržištu se sve više prepoznaje vrijednost **regionalnog identiteta** te **bioproizvoda i usluga, uključujući usluge ekosustava**, na temelju načela održivosti i kružnosti. • Vrijednost dodana putem **centara za obradu i**	• Osiguravanje dobre **digitalne infrastrukture** kao preduvjet za diversificirano moderno gospodarstvo u ruralnim područjima. • Kreiranje odgovarajućih **uvjeta za lokalno poduzetništvo** kako bi se stanovništvo zadržalo na selu i razvijanje kreativnih načina za **promicanje poduzetništva**, kao što su centri za rad na daljinu, inkubatori, smanjenje nepotrebne birokracije itd. • Pružanje potpore novim modelima kolektivnog poduzetništva i poduzetništva u zajednici. • Pružanje potpore **komercijalnom poduzetništvu u privatnom sektoru i socijalnim poduzećima** te otvorenost prema uvođenju **novih modela rada**. • Pružanje potpore održivom **turizmu**, koji je bolje povezan s konkretnom ponudom širih komponenti ruralnog gospodarstva (npr. povezanost s

		tržišnih centara, kraćih lanaca opskrbe te gastronomskog, socijalnog i kulturnog turizma.	kulinarskim specijalitetima, obrtima i revitalizacijom lokalne kulture).
Društvena uključenost i vitalnost	• Demografske promjene, osobito snažan pad broja stanovnika u nekim ruralnim područjima. • Razlike u identitetima i osjećaju pripadnosti stanovnika ruralnih područja. • Nedostaci s obzirom na uključenost i raznolikost u nekim ruralnim područjima. • Ograničen angažman civilnog društva i ograničena partnerstva u nekim područjima, kao i potreba za pružanjem potpore organizacijama zajednica i volonterskim organizacijama. • Ograničena teritorijalna suradnja s agencijama trećeg sektora.	• Sve veći interes za **selidbu u ruralna područja i rad od kuće**, koji je pojačan zbog pandemije bolesti COVID-19. • Rast **novog osjećaja zajedništva** i **nove ruralnosti** koji se dijeli s postojećim, novim i privremenim stanovnicima. • Prisutnost **snažnih ruralnih identiteta** koji usporavaju iseljavanje iz ruralnih područja. • Prepoznavanje **uključenosti** i **raznolikosti** kao vrijednosti za poticanje pozitivnih promjena na selu integracijom izbjeglica i migranata. • Sve veća potražnja za **socijalnim uslugama u zajednici za osobe u nepovoljnim životnim situacijama**.	• Uspostava **poticajnih politika** za poticanje mladih i stručnjaka da se nastane na selu (npr. **porezni poticaji**, odgovarajuće usluge) i **sustava potpore** za pronalazak posla, smještaja itd. • Provedba **aktivacijskog programa za mlade u ruralnim područjima** kako bi ih se potaklo da budu profesionalno aktivni u ruralnim područjima. • Pružanje potpore **mjerama socijalnog uključivanja Roma i migranata** putem programa ruralnog razvoja (npr. osposobljavanje i stjecanje vještina za poljoprivredu). • **Jačanje kapaciteta/potpora** za organizacije u okviru zajednice, npr. istraživanje **digitalnih oblika za stvaranje osjećaja zajedništva** i sudjelovanje u lokalnom razvoju, među ostalim u **„bazama volontera”**. • Jačanje **umrežavanja, suradnje i izgradnje partnerstava** te osiguranje **sudjelovanja građana ruralnih područja u donošenju odluka**, npr. putem instrumenta LEADER. • Promicanje **promjene vrijednosti u društvu** kako bi se više cijenio ruralni život.
Okoliš	• Šteta nanesena okolišu iz ljudskih izvora, među ostalim iz ruralnih proizvodnih sustava, utječe na bioraznolikost, kvalitetu vode i klimatske promjene. • Propadanje i gubitak kulturnih krajolika i povijesnih zgrada. • Među stanovnicima ruralnih područja, uključujući upravitelje zemljišta, ne njeguje se kultura brige za okoliš. • Prekomjerni otpad i nepostojanje učinkovitog gospodarenja otpadom. • Nedostatak koherentne vizije ili mehanizama za uvođenje promjena u integriranim teritorijalnim planovima	• Dodatan **opseg djelovanja za smanjenje negativnih učinaka sustavâ intenzivnog iskorištavanja zemljišta** na bioraznolikost i kvalitetu vode. • Prepoznavanje pozitivnih učinaka **ciljanih i integriranih pristupa na krajobraznoj razini** putem partnerstava u koje su uključeni svi ključni dionici. • Znatan potencijal za **vrednovanje kulturnih krajolika i tradicionalnih zgrada** na načine kojima se podupiru turizam i druge društvene aktivnosti. • Potencijal za **promjenu društvenih stavova** u smjeru održivijih načina ponašanja. • Dostupnost alata i instrumenata za razvoj	• Osiguranje **poljoprivredne politike i toga da svi ruralni sektori budu usklađeni s europskim zelenim planom**. • **Razmatranje potreba uporabe ruralnih zemljišta** kao sastavnog dijela šireg **planiranja uporabe zemljišta**, a ne kao zaseban entitet. • Pružanje potpore **zajedničkom upravljanju za rješavanje problema štete nanesene okolišu** na krajobraznoj razini u poljoprivrednom i šumarskom sektoru. • Povezivanje različitih strana **planiranja održivosti u teritorijalnim planovima** kojima se **štite zemljišta i zgrade od značaja za baštinu**, potiče ekologija obnavljanja, poboljšava upravljanje vodama i potiču održivi oblici ponašanja. • **Pružanje obrazovanja o okolišu za sve građane** kao javnu odgovornost. Pružanje potpore osposobljavanju za poljoprivrednike u području **regenerativnih poljoprivrednih praksi**. • Uspostava **partnerstava** između sveučilišta i obrazovnih centara za poljoprivredu s njihovim zaleđem kako bi se osigurao **razvoj inovacija u**

	koje bi mogle pospješiti produktivne i ekološke funkcije ruralnih zemljišta, uključujući odgovarajuće mehanizme za nagrađivanje pružanja usluga ekosustava.	**širih integriranih strategija održivosti**.	**području održivosti koje su prilagođene konkretnim područjima.** • **Poticanje snažnijeg sudjelovanja građana** u oblikovanju i upravljanju zelenim površinama na zemljištima u javnom vlasništvu. • **Osiguranje da se javna dobra povezana s krajolikom i zgradama od značaja za baštinu** održavaju putem mjera potpore.
Klimatske promjene	• Niska razina informiranosti o učincima klimatskih promjena. • Niska razina razvoja i upotrebe energije iz obnovljivih izvora u zajednici u ruralnim područjima u Europi. • Ograničen angažman upravitelja zemljišta i ostalih dionika u području ublažavanja klimatskih promjena i razvoja biogospodarstva, čak i kad su rješenja poznata, dijelom zbog nedostatka motivacije/vještina. • Neprimjerena prilagodba na aktualnu klimatsku situaciju. • Potreba za dekarbonizacijom i izvan energetskog sektora.	• Relativno **nizak ugljični otisak** u nekim ruralnim područjima, osobito u najmanje razvijenima. • Sve veća **potražnja za energijom iz obnovljivih izvora**, uključujući kreiranje **zajednica koje koriste energiju iz obnovljivih izvora** sunca, vjetra ili biomase te više vlastite potrošnje. • Sve veći društveni interes za **prelazak na metode proizvodnje prilagođene klimi**, poboljšano upravljanje poljoprivrednim gospodarstvima i šumama te biogospodarstvo. • Velik prostor za djelovanje u području poboljšanja **energetske učinkovitosti** zgrada, **dekarbonizacije** prometa i poboljšanja **upravljanja vodama**.	• Prelazak s planiranja za razvoj na **planiranje za lokalnu otpornost**. • **Snažniji odgovor na klimatske promjene** na nacionalnoj razini i preispitivanje pravnog okvira za mjere za ublažavanje učinaka klimatskih promjena i prilagođavanje na njih te njihove provedbe u strategijama, planovima i projektima. • Promicanje **inovativnih i pametnih strategija planiranja i programskih strategija u vezi s niskim razinama ugljika**, koje treba povezati s regionalnim i nacionalnim strategijama, programima i projektima. • Poticanje aktivnosti usmjerenih na smanjenje **emisija stakleničkih plinova**. • Pružanje potpore mjerama i aktivnostima kojima se **voda zadržava na selu** (gdje je to potrebno), primjerice putem pametnog upravljanja vodama i upravljanja kišnicom, potrošnom vodom, rekonstrukcijom sustava navodnjavanja, zelenim krovovima itd. • Podizanje razine svijesti i pružanje potpore **obrazovanju i osposobljavanju** profesionalaca i stručnjaka u području ublažavanja učinaka klimatskih promjena i prilagođavanja na njih, kao i građana (uključujući mlade).